



Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning psixologik va pedagogik xususiyatlarini inobatga olish talabi

Avezova Maxliyo Sultonnazir qizi

Urganch davlat universiteti

Pedagogika fakulteti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi

2-bosqich talabasi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada maktabgacha katta yoshdagi bolalarning psixologik va pedagogik xususiyatlarini inobatga olish talabi haqida qisqacha yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, talim-tarbiya, psixologik va pedagogik xususiyatlari.

Аннотация: В данной научной статье кратко описывается необходимость учета психолого-педагогических особенностей детей старшего дошкольного возраста.

Ключевые слова: дошкольное образование, воспитание, психолого-педагогические особенности.

Abstract: This scientific article briefly describes the need to take into account the psychological and pedagogical characteristics of older preschool children.

Key words: preschool education, education, psychological and pedagogical features.

Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarga ilk huquqiy ta'lim tarbiya berishda



uch bosqichda olib boriladi:

- 1.O'rta yosh (4-5yosh)
- 2.Katta yosh (5-6 yosh)
- 3.Maktabga tayyorlov davri (6-7 yosh)

Keling, katta maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishining psixologik va pedagogik dominantlarini batafsil ko'rib chiqaylik.

- 1) diqqat va xotirani rivojlantirish;
- 2) nutq va fikrlashni rivojlantirish;
- 3) hissiy va irodaviy sohani rivojlantirish;
- 4) o'zini qadrlash va dastlabki axloqiy g'oyalarni shakllantirish.

Katta maktabgacha yoshi differentisial idrok bilan tavsiflanadi, ya'ni. mavzu tasvirlarini ishlatishdan sezgirlarga o'tish mavjud. Etti yoshga kelib, bola ijtimoiy ob'ektlarni tanlab qabul qilishni rivojlantiradi.Maktabgacha ta'lim yoshdagi bolalarga ilk huquqiy ta'lim tarbiya berishda bolalarning yosh xususiyatlari hisobga olinadi.Huquqiy qoidalarni bayon qilib berishda o'yin usullaridan foydalanish tavsiya qilinadi.Bolalarga ilk huquqiy tushunchalarni berish orqali ularning shu davrdagi yoshiga mos qonun-qoidalarga rioya qilish maqsadi qo'yiladi va mashg'ulotlar tufayli ijobiy natijalarga erishiladi.Huquqiy ta'lim mashg'ulot tarzida bolalarga tevarak atrof, tabiat bilan tanishish, badiiy adabiyot, odobnoma mashg'ulotlarini mujassamlashtirib, har bir yo'nalishni bir-biriga moslab, uzviy ravishda olib boriladi.

Katta maktabgacha yosh (5-7 yosh) bolaning intensiv aqliy rivojlanishi



bilan tavsiflanadi. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanishida quyidagi psixologik va pedagogik dominantlarga e'tibor qaratadi.

Katta maktabgacha yoshda bola nutqni intensiv ravishda aloqa va aloqa vositasi sifatida egallaydi. Ushbu yoshdagi bolalar uchun norma - tovushlarni to'g'ri talaffuz qilish, umumlashtiruvchi so'zlardan foydalanish, sinonimlar, antonimlar, so'zlarning ma'no soylari, ko'p ma'noli so'zlar. Bolalar lug'ati kasblar, ijtimoiy muassasalar va voqelikning turli xil hodisalari nomlarini bildiruvchi ismlar, turli kasb egalari mehnat harakatlarini bildiruvchi fe'llar, harakatlar sifatini, odamlarning kasbiy faoliyatga munosabatini aks ettiruvchi fe'llar bilan faol ravishda to'ldiriladi. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalar mustaqil ravishda nutq odob-axloq qoidalarini inobatga olgan holda ishbilarmonlik qurishi va dialoglarni o'ynashlari, to'g'ridan-to'g'ri va bilvosita nutqdan foydalanishlari mumkin; tavsiflovchi va hikoya qiluvchi monologlarda ular epitet va taqqoslashlar yordamida qahramon holatini, uning kayfiyatini, voqeaga munosabatini yetkaza oladilar.

Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolada amaliy harakatlarning yetarli tajribasi to'plangan, xotira, idrok va fikrlashning yuqori darajada rivojlanganligi, bu unga yanada murakkab maqsadlarni qo'yishga imkon beradi. Katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalar uzoq vaqt davomida (ba'zan xayoliy) maqsadga intilishlari mumkin. Maktabgacha yoshdagi bolaning irodaviy harakatlarini rivojlantirishda o'zaro bog'liq uchta tomonni ajratish mumkin.

- harakatlarning maqsadga muvofiqligini rivojlantirish;
- harakatlarning maqsadi va ularning motivlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rnatish;



c) harakatlarni bajarishda nutqning tartibga soluvchi rolining oshishi.

Maktabgacha yoshdagi bolalik davrida yaxshi va yomon, haqida boshlang'ich g'oyalar shakllanadi. Ushbu xususiyatlari bilan tavsiflanadi.

1. kattalarning axloqiy baholarini faqat boshqalarning, birinchi navbatda tengdoshlarining o'ziga xos harakatlari bilan aloqada aks ettirish;
2. boshqalarning individual harakatlarini baholash bilan bog'liq, konkret voqelikdan mavhumlashtirilgan umumlashtiruvchi xususiyatga ega emas;
3. boshqalarning harakatlarini elementar baholashdan o'z harakatlarini axloqiy baholashga o'tishadi

Binobarin, katta maktabgacha yoshda o'zini o'zi boshqarish, umumiy qabul qilingan xatti-harakatlar me'yorlari va qoidalarini anglash va aks ettirish, ko'p qirrali muloqotga intilish, vizual-majoziy fikrlashni takomillashtirish va og'zaki va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish va boshqalar, bolalarni huquqiy tarbiyasi bo'yicha maxsus ishlarni olib borish imkoniyati va zarurligi to'g'risida guvohlik berish, ularning usullari, shakllari va vositalari keyingi xatboshida ko'rib chiqiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Qilichova, M. (2021). MAKTABGACHA TA'LIMDA ELEMENTAR MATEMATIK TUSHUNCHALARNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI.
2. Qilichova, M. (2021). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARI TARBIYALANUVCHILARIDA EKOLOGIK BILIM VA MADANIYATNI SHAKLLANTIRISH MASALALARI.
3. Qilichova, M. (2021). Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni jismoniy rivojlanishining o'ziga xosliklari.



4. Qilichova, M. (2021). Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning rivojlanish yoshi va o'ziga xos xususiyatlari.